

МОНІТОРИНГ ТА ДІАГНОСТИКА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ЕКОЛОГІЇ ЛЮДИНИ

Різке зростання інформаційних потоків та широке впровадження різноманітних інформаційних технологій практично в усі сфери життєдіяльності людини зумовило структурні, функціональні й змістові зміни цієї діяльності. Тому сучасне суспільство ставить перед системою освіти низку нових завдань, пов'язаних з оновленням змісту освіти, розробкою й впровадженням нових форм навчального процесу, педагогічних технологій і комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання. Новітнім пріоритетом сучасної освіти визнано формування інформаційної культури особистості загалом та фахової інформатичної компетентності певного спеціаліста зокрема.

З другого боку, перехід України до нової демократичної системи та пов'язані із цим політичні й соціально-економічні перетворення зумовлюють проведення відповідних змін у системі освіти, зокрема, у вищій школі. Існуючі нині суперечності між потребами суспільства у кадрах і наявним рівнем їх підготовки у закладах освіти свідчать про необхідність якісних змін, радикального перегляду всієї методичної системи підготовки фахівців у відповідності з сучасними потребами держави, суспільства й кожної окремої особистості. Зазначене вимагає, зокрема, конкретизації цілей, оновлення і "опрактичнення" змісту та осучаснення організаційних форм, методів і засобів підготовки фахівців з вищою освітою.

Наукове обґрунтування та перевірка правильності, дієвості й ефективності змін в освіті потребують проведення педагогічного дослідження усіх складових навчально-виховного процесу. Педагогічний контроль є одним із основних складників такого дослідження, являє собою дієвий засіб визначення реального стану навчально-виховного процесу і виступає одним із визначальних чинників оновлювальних інноваційних процесів в освіті. Дослідженням різних аспектів проблеми педагогічного контролю займалося багато педагогів – як учених, так і практиків. Серед інших слід назвати Є. Марченка, Н. Розенберга, В. Беспалька, В. Міхеєва, В. Козакова, І. Підласого, І. Булаха, О. Ляшенка, С. Ракова.

Педагогічний контроль є невід'ємною частиною навчально-виховного процесу і має бути органічно зв'язаним, поєднаним з іншими елементами педагогічної системи. Педагогічний контроль не заступає педагогічні засоби, не підміняє їх. Він дозволяє перевірити ефективність, виявити позитиви і негативи, досягнення і недоліки освітнього процесу і має розглядатися як взаємообумовлена, взаємопов'язана й взаємоузгоджена діяльність того, хто навчає – учителя, викладача, тьютора, і того, хто навчається, суб'єкта учіння – учня, студента, слухача. Реалізація зазначеного вимагає створення відповідних умов, а саме, наявності науково-обґрунтованої, мобільної, оперативної, адаптивної системи перевірки результатів навчання, що передбачає виявлення, вимірювання та оцінювання знань, умінь і навичок (навченості) учнів.

Необхідність контролю й оцінки навченості учнів має об'єктивне підґрунтя, оскільки протікання циклічного освітнього процесу (*мета навчання* → *навчально-виховний процес* → *результати аналіз* → *нова мета навчання* → ...) передбачає дію закономірного дидактичного зв'язку. А для педагогічно правильного визначення нової мети навчання слід порівняти одержані результати з бажаними – оцінити їх з дотриманням вимог об'єктивності, інформативності, достовірності, одноманітності, зіставлюваності тощо.

До основних складових педагогічного контролю результативності навчального процесу належать *моніторинг* і *діагностика*. Метою цієї статті є висвітлення особливостей реалізації моніторингу та діагностики навчального процесу з екології людини у вищій школі як передумови підвищення якості й ефективності освітнього процесу у контексті підготовки висококваліфікованих інженерів-екологів.

Спочатку визначимося з розумінням сутності термінів "моніторинг" і "діагностика" відповідно до галузі їх застосування – освіти.

Щодо навчально-виховного процесу, то під моніторингом останнього розумітимемо складову (підсистему) педагогічного контролю, яка реалізує тривале спостереження за ходом навчально-виховного процесу з фіксацією його визначених станів (у вигляді певної сукупності кількісних і якісних оцінок та текстової інформації), що дозволяє передбачити подальший розвиток освітніх ситуацій або ж виробити заходи щодо корекції дидактичної та методичної систем з метою отримання бажаних результатів (необхідного рівня навчальних досягнень учнів).

Термін “діагностика” (у перекладі з грецької, *diagnostikos* – здатний розпізнавати) визначально означав розділ медицини, який вивчав ознаки хвороб, методи й принципи, за допомогою яких встановлювався *діагноз*, а також власне процес постановки діагнозу. У педагогіці розрізняють педагогічну діагностику. За І.П. Підласим, педагогічна діагностика – це система технологій, засобів, процедур, методик і методів висвітлення обставин, умов і факторів функціонування педагогічних об’єктів, перебігу педагогічних процесів, встановлення їх ефективності та наслідків у зв’язку із заходами, що передбачаються або здійснюються [5]. У спрощеному вигляді під педагогічною діагностикою розуміють процес зіставлення реального рівня навчальних досягнень учня чи групи учнів зі змістом ідеалізованої моделі їх навченості (компетентності).

Педагогічна діагностика вимагає вимірювання знань, умінь і навичок із застосуванням певних методик і спеціальних засобів. Тобто, має відбутися оцінка навченості студентів (учнів), що передбачає [4] визначення міри засвоєння ними знань, вироблення умінь та сформованості навичок відповідно до вимог навчальної програми з певної дисципліни. Оцінка має бути своєчасною, педагогічно правильною, зрозумілою і ясною для учня, об’єктивною і справедливою. У цьому разі оцінка стає важливим стимулюючим фактором та набуває вирішального освітньо-виховного значення. Кількісними вимірниками оцінки приймаються бали чи відсоток правильних відповідей на певну кількість поставлених запитань чи завдань.

Істотне значення для педагогічної діагностики має історія розвитку навчальних досягнень окремого студента (учня) та історія якісних показників навчального процесу за окремими темами, розділами, практичними і лабораторними роботами та у цілому з усієї дисципліни. Здобуті дані використовуються для визначення шляхів реорганізації, удосконалення, внесення якісних (структурних, змістових тощо) змін до методичної системи та власне навчального процесу з певної дисципліни. Результати діагностики певною мірою дозволяють оцінювати досяжність поставлених цілей, ефективність змісту й методів, результативність і адекватність форм та корисність засобів задіяної системи навчання.

Отже, наведений вище сутнісний аналіз термінів “моніторинг” і “діагностика” дозволяє стверджувати, що педагогічна діагностика ґрунтується на матеріалах моніторингу навчально-виховного процесу, виступає інструментальним чи технологічним засобом вироблення корегуючих дій, спрямованих на підвищення ефективності та якості навчання, а самі ці два процеси є взаємозв’язаними складовими педагогічного контролю.

Розглянемо реалізацію моніторингу і діагностики навчального процесу з дисципліни “Екологія людини”, який належить до низки навчальних курсів екологічного спрямування і вивчається майбутніми екологами на другому чи третьому році навчання у ВНЗ. Зазначений навчальний курс реалізовано за авторською програмою (54 аудиторних години, з яких 18 годин займає цикл лекцій та 36 годин відводиться під лабораторно-практичні заняття) й впроваджено у навчальний процес Технологічного університету Поділля (м. Хмельницький) на умовах експериментальної апробації. Опис курсу та створюваного програмно-методичного комплексу наведено у [6].

Організація лекційних занять відбувається загалом за усталеною схемою, проте з перевіркою і діагностикою засвоєння студентами попереднього матеріалу на початку кожної лекції. Зазначена перевірка знань реалізується у вигляді вибіркового експрес-опитування, зазвичай триває до 5-ти хвилин і полягає у наданні студентами лаконічних відповідей на ряд запитань викладача. Запитання мають бути конкретними, не вимагати довгих відповідей,

стосуватися концептуальних, вузлових моментів попереднього матеріалу, призначатися для систематизації й узагальнення набутих знань, а також показувати смисловий зв'язок між порціями навчальної інформації (освоєної й тої, що буде представлена на поточній лекції). Студенту, який дав правильну відповідь на поставлене запитання, зараховується певна кількість балів. Набрана кількість балів ураховується під час підсумкового контролю – екзамену чи заліку. Під час опитування вноситься елемент змагання (відповідає один з кількох бажаних), оскільки студент, перш ніж дати відповідь на запитання, має заробити право відповідати. Все сказане сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, підвищує мотивацію до навчання і його результатів.

Від викладача під час опитування вимагається фіксувати кількість студентів, які виявили бажання дати відповідь на поставлене запитання; повноту і правильність наданої студентом відповіді; якість, кількість і швидкість наданих уточнень до відповіді в разі її неповноти чи неправильності та проставляти відповідні бали студентам за участь у роботі.

Проведення лабораторного практикуму дещо відрізняється від традиційних схем, оскільки він орієнтований на використання сучасних комп'ютерно-інформаційних технологій та педагогічних методик підвищення ефективності навчання, характеризується гнучкістю організації навчального процесу та практичною спрямованістю навчально-пошукових завдань з урахуванням сфери майбутньої професійної діяльності студентів-екологів.

У процесі визначення структурної побудови та конструювання змісту лабораторного практикуму провідним дидактичним принципом обрано *моделювання професійної діяльності інженера-еколога*. Системним доповненням до зазначеного принципу (разом із загальновідомими) стали також принципи *професійної мобільності, поєднання навчання і виробничої праці, комп'ютеризації й інформатизації навчального процесу*.

Лабораторний практикум має комплексний характер і структурно складається з 4-х *практичних робіт* (8 год), 6-ти *лабораторних робіт* (12 год), *заняття-колоквиуму* (2 год), *проектної діяльності* (8 год), 2-х *занять* (4 год) для *індивідуально-групового захисту* виконаних лабораторних робіт та творчого проекту, *резерву* навчального часу (2 год).

Кожна практична і лабораторна робота складається з актуалізації роботи – постановки завдання (5–7 хв.); вхідного тестування за лекційним матеріалом (7–10 хв.); виконання поставленого завдання (45–50 хв.); опрацювання результатів виконаної роботи (25–30 хв.); вихідного тестування за матеріалами виконаної роботи (5–7 хв.). При цьому на кожному із зазначених етапів застосовується спеціалізоване програмне, дидактичне і методичне забезпечення та відпрацьовуються певні комп'ютерно-інформаційні технології. Завдяки цьому помітно підвищується ефективність процесу навчання, забезпечується його поточний моніторинг, створюються умови для діагностики й адаптивного управління та зростає особиста зацікавленість студентів як у безпосередній участі у процесі навчання, так і в його результатах. Разом з тим, запропонована педагогічна технологія вимагає високої кваліфікації викладача, його різнобічної підготовки, зокрема, щодо застосування сучасних інформаційних технологій та підвищеної інтенсивності його роботи як під час підготовки до заняття, так і впродовж самого заняття.

Автоматизоване оцінювання навчальних досягнень учнів зокрема та діагностика й моніторинг навчального процесу загалом вже довели свою практичну корисність і є найбільш ефективним напрямком застосування комп'ютера у навчальному процесі. Моніторинг навчального процесу потребує постійного (чи періодичного) визначення рівня навчальних досягнень студентів. Організація поточного моніторингу навчального процесу за традиційною схемою вимагає значних часових і трудових затрат. Тому однією з актуальних задач організації сучасного навчального процесу є реалізація автоматизованого (комп'ютерно-орієнтованого) контролю знань з фіксацією його результатів із використанням останніх досягнень теорії тестування та новітніх інформаційних технологій.

Порівняльний аналіз відомих методів вимірювання рівня знань, що використовуються в сучасній педагогіці (усного опитування, письмової роботи, інтерв'ювання, тестування

тощо), свідчить про те, що тестування найбільшою мірою задовольняє критерії якості при визначенні рівня навченості, характеризується найвищою оперативністю та є найбільш придатним для комп'ютерної реалізації. Окрім того, технологічність вважається однією з найважливіших властивостей тестів, що дозволяє повністю автоматизувати процес навчання за індивідуальними програмами та кардинально його вдосконалити. Жодна з традиційних форм контролю знань все зазначене не дозволяє реалізувати.

Разом з тим слід пам'ятати, що тестування не може розглядатись як абсолютний, універсальний метод контролю і тому воно не повинно витіснити традиційні засоби контролю навченості, особливо ті, що дозволяють перевірити творчі здібності, вміння логічно мислити, застосовувати наявні теоретичні знання до розв'язання задач, зокрема, нетрадиційних, формулювати та висловлювати власні думки (співбесіди, письмові контрольні роботи, колоквиуми, семінари тощо). Проте, тест все ж повинен обов'язково стати одним із засобів комплексної оцінки навченості студентів, особливо коли мова йде про їх масовий контингент.

Отже, сучасний викладач повинен вміти працювати за комп'ютером; знати як і мати навички створення тестових завдань і тестів різного типу і різного рівня узагальнення навчального матеріалу (заняття, тема, семестр, курс, група тощо); вміти користуватися кількома програмами-оболонками тестуючих систем та вносити зміни (поповнювати, оновлювати, редагувати) до їх інформаційного наповнення (тестові питання та варіанти відповідей на них); вміти скористатися вбудованою базою даних тестуючої системи для отримання й аналізу результатів тестування окремого студента (групи) з певної теми чи за деякий період навчання; вміти створити, підтримувати і користуватись власною нескладною базою даних результатів тестування студентської групи, потоку чи курсу.

Поділимося деякими міркуваннями та власним досвідом з підготовки та проведення комп'ютерного тестування під час викладання курсу "Екологія людини". Реалізатором комп'ютерного тестування має бути програмно-інформаційна система, що складається з: керуючої програми-оболонки (ядра системи); структурованого розгалуженого довідника; банка даних тестових питань; програми-генератора тестових завдань; бази даних результатів тестування (архіву); програми автоматизованого опрацювання архіву тестування (підготовка звітів) за заданими критеріями.

Програма-оболонка організовує узгоджене функціонування всіх складових тестуючої системи та реалізує один з можливих сценаріїв процесу тестування.

Базу даних результатів тестування (структуру записів) доречно створювати за правилами однієї з поширених систем управління базами даних, наприклад Access, або безпосередньо у зазначеному середовищі. Це дозволить уніфікувати статистичну інформацію і скористатися можливостями програмних засобів загального призначення для опрацювання даних, одержаних за результатами тестування.

Загалом, результати тестування окремого студента чи цілої групи слід розглядати перш за все як оперативну інформацію для викладача про хід навчально-виховного процесу та поточний рівень його ефективності (визначення кількісних і якісних показників його результативності). За наслідками узагальнення й аналізу цієї інформації викладач має внести відповідні корективи до своєї роботи з метою недопущення серйозних прогалин у знаннях студентів з пройденого матеріалу.

Відповідно до зазначеного вище нами (з метою застосування під час проведення лабораторного практикуму) створено, апробовано та впроваджується на умовах педагогічного експерименту авторська програма-оболонка комп'ютерного тестування та відповідне інформаційне і методичне забезпечення. Зазначена програма входить до складу програмно-методичного комплексу комп'ютерної підтримки курсу "Екологія людини" (рис. 1). Цей ПМК являє собою спеціалізований пакет навчальних програм, створений засобами мови програмування Visual FoxPro і який орієнтовано на роботу у середовищі Windows 9x, 2000, XP. Інтерфейс програмних засобів є інтуїтивно зрозумілим і розрахований на мінімально

підготовленого (в галузі комп'ютерних технологій) користувача. У разі появи певних ускладнень користувач може звернутись до вбудованої допомоги.

Рис.1.

Програмно-інформаційне забезпечення, що призначено для реалізації комп'ютерного тестування з навчального курсу “Екологія людини”, створено за принципами цілісної відкритої системи. Відкритість комп'ютерної тестуючої системи полягає в універсальності програмної оболонки й можливості самостійного (користувачем програмного засобу) оновлення, заміни й поповнення бази тестів новими питаннями.

На нашу думку, комп'ютерна програма не повинна одразу за підсумками тестування виставляти конкретну оцінку студентові, а лише фіксувати правильні і неправильні відповіді – загальну їх кількість, що тотожне кількості балів при використанні однорівневих за складністю тестових питань чи стане основою для підрахунку підсумкової кількості балів при різнорівневих (різновагових) тестових питаннях. Окрім того, у самій програмі бачиться доречним введення проміжного аналізу правильності кожної наданої студентом відповіді з виведенням, у разі надання неправильної відповіді, повідомлення виду “На жаль, Ви помилилися. Подумайте ще й вкажіть правильну відповідь”. Це дозволить зменшити емоційне напруження тестованого, підвищить рівень “дружності” інтерфейсу програми та сприятиме концентрації уваги студента під час повторного знаходження правильної відповіді.

Зважаючи на критерії, які визначають рівень об'єктивності проведеного контролю, багатьма дослідниками встановлено, що однією з основних дидактичних вимог щодо ефективного використання ЕОМ для перевірки знань з урахуванням обсягу, повноти, узагальненості, цілеспрямованості й дієвості є оптимальний рівень складності завдань, вправ і питань, які застосовуються для контролю. Тому за найкраще прийнято застосовувати тестові питання однакового рівня складності

Тестування проводиться двічі впродовж спареного заняття: на його початку (завдання з 10 тестових питань) – для контролю рівня знань за лекційним матеріалом та теоретичної підготовки до практичної чи лабораторної роботи – тривалістю до 10 хвилин – та наприкінці заняття (завдання з 7 тестових питань) – за наслідками виконаного завдання для контролю результативності навчально-пошукової роботи, здатності студента до самостійного розв'язання навчально-дослідницької задачі та узагальнення отриманих результатів, а також для встановлення міри досяжності цілей виконаної практичної чи лабораторної роботи – тривалістю до 5 хвилин. Вікно тестуючої програми з тестовим завданням показано на рис. 2.

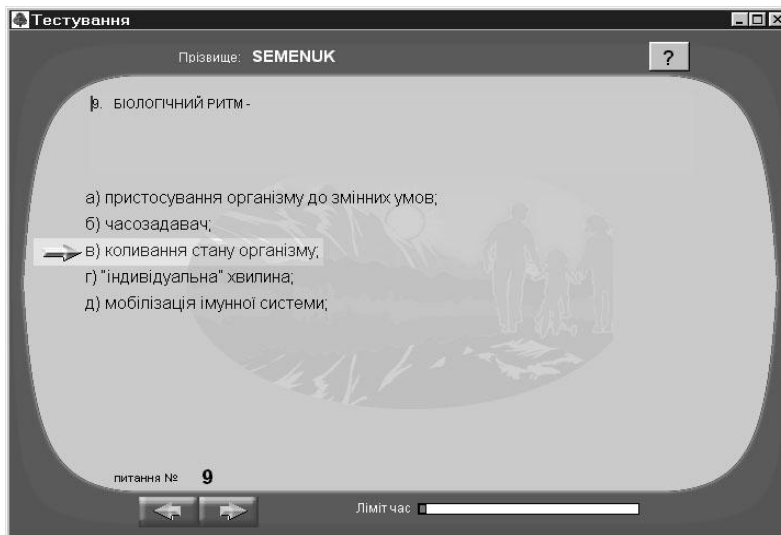

Рис. 2.

Серед головних ознак опанування певною сукупністю знань велике значення має вміння самостійно мислити, розуміти (“бачити”) задачу й знайти підхід до її розв’язання, здатність орієнтуватися у новій ситуації. Оцінюючи уміння, оцінюються мислення, пам’ять, увага і здатність людини до самостійного мислення. Тому для реалізації тестування наприкінці заняття з усього розмаїття умінь виділено такі уміння, які найбільшою мірою перевіряються під час виконання завдань лабораторного практикуму: уміння оперувати поняттями; уміння застосовувати теорію до розв’язання практичних і навчальних задач; уміння самостійно мислити; уміння інтегрувати та узагальнювати знання з різних навчальних дисциплін і галузей знань (зокрема, біології, географії, хімії, математики, інформатики тощо) і вміти використовувати сучасні засоби інформаційно-комунікаційних технологій.

За результатами експериментальної апробації база тестових питань буде піддана статистичному аналізу з метою вилучення питань, які не відповідають вимогам валідності, надійності і стійкості.

Згадана вище версія тестуючої програми розрахована на опрацювання тестів-питань у вигляді текстів. Подальшим її розвитком має бути розширення функціональних можливостей шляхом використання у тестах графічних зображень (як у складі питань, так і відповідей на них).

Подальшим розвитком, збагаченням та урізноманітненням дидактичного забезпечення курсу “Екологія людини” з урахуванням сучасних тенденцій в освіті стало створення інформаційного забезпечення для дистанційного навчання. Першими складниками системи ДН з екології людини стали електронний варіант лекційного курсу (рис. 3) та тестуюча система у гіпертекстовому форматі (рис. 4).

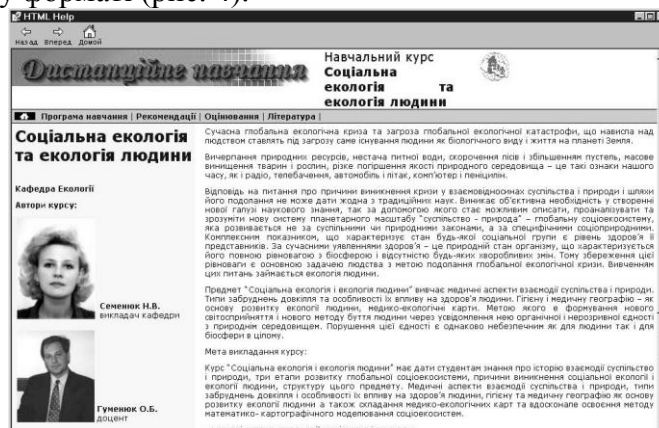

Рис. 3.

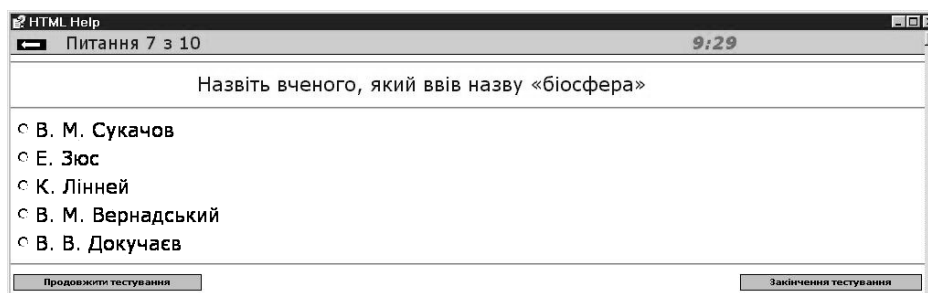

Рис. 4.

Вибір методу тестування залежить від цільової установки і застосовуваних показників навченості. Тому з метою розширення функціональних можливостей тестуючої системи та підвищення достовірності отримуваних результатів контролю з усього розмаїття видів тестів, які найчастіше застосовуються на практиці, виділено (з подальшою їх реалізацією у програмі) такі:

- бінарний вибір (True/False multiple-choice) – відповіддю на питання має бути один з двох висловів – “так” або “ні”;
- вибір “один з багатьох” (Multiple-choice) – тестований має вибрати один (правильний на його думку) варіант відповіді з кількох запропонованих;
- заповнення бланка (Fill-in-Blank-FIB) – тестований має помістити у вільну позицію відсутній елемент, який вважається відповіддю на певне запитання. Цей вид тесту має два формати: *текстовий*, коли у вільну область текстового поля слід ввести слово або кілька слів; *числовий*, коли у вільну позицію (комірку) необхідно ввести результат обчислення заданого виразу.

Зазначені види тестів обрано базовими ще й у тому розумінні, що вони можуть об'єднуватися та комбінуватися різними способами. Слід також враховувати й той факт, що в цілях підвищення навчально-корегуючого впливу контролю, тестований має знати правила та критерії виставлення оцінки. Тобто, після завершення тестування студент має знати, за що знижена оцінка. Отже, доречним є демонстрація підсумкового протоколу тестування, де вказуються правильні і неправильні відповіді. Зазначене вже певною мірою реалізовано у програмному забезпеченні для дистанційного навчання (рис. 5).

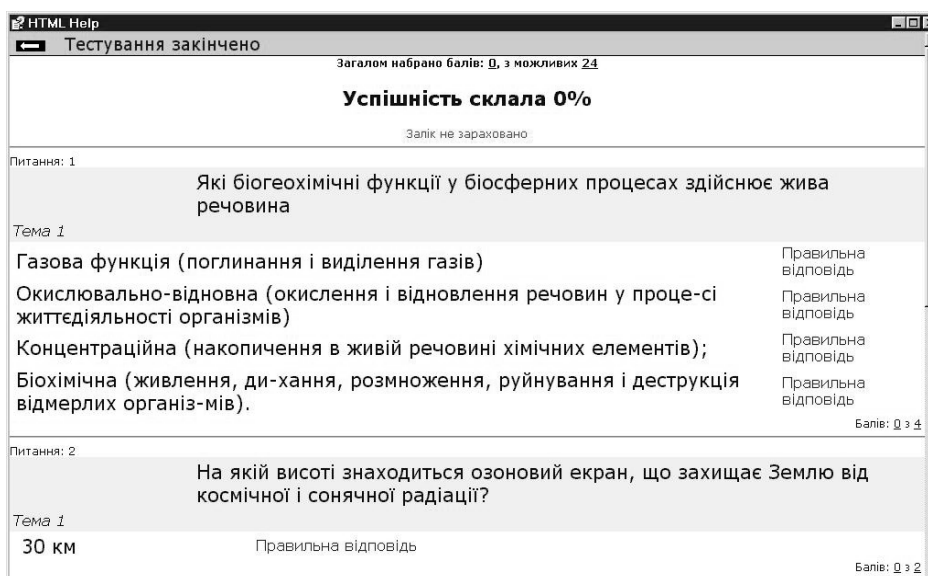

Рис. 5.

Подальшим розвитком пропонованого програмного забезпечення бачиться розробка повнофункціональної підсистеми діагностики, яка власне й відрізняє навчальну програму від презентації або інформаційно-довідкової системи. На підсистему діагностики мають покладатися такі основні функції [2]:

- контроль вихідного й досягнутого рівня підготовки учня (навченості);
- оцінка ефективності навчально-методичного забезпечення (методичної системи).

Під час розробки підсистеми контролю рівня навченості загалом слід розв'язати таку низку взаємопов'язаних задач: уточнити планові цілі навчання; визначити, чи існують нормативні вимоги (регламентовані відповідними документами) у даній предметній області; вибрати показники навченості, які необхідно оцінити; вибрати спосіб тестування, тобто, спосіб отримання значень оцінюваних показників; визначити обсяг випробувань, необхідний для отримання достовірних оцінок; визначити спосіб переходу від кількісних показників до бальних чи якісних оцінок; намітити різні варіанти подальшого навчання в залежності від отриманої учнем оцінки.

Отже, у наведеній статті виконано сутнісний аналіз моніторингу і діагностики як складових педагогічного контролю результативності навчального процесу. Показано особливості реалізації (із застосуванням комп'ютерних технологій) діагностики і моніторингу навчального процесу з екології людини, зокрема, під час проведення лабораторного практикуму. Насамкінець, за результатами висвітлених вище досліджень, з позицій технологічного підходу до навчання розроблено структурно-функціональну схему конструювання навчального процесу з екології людини (рис. 6).

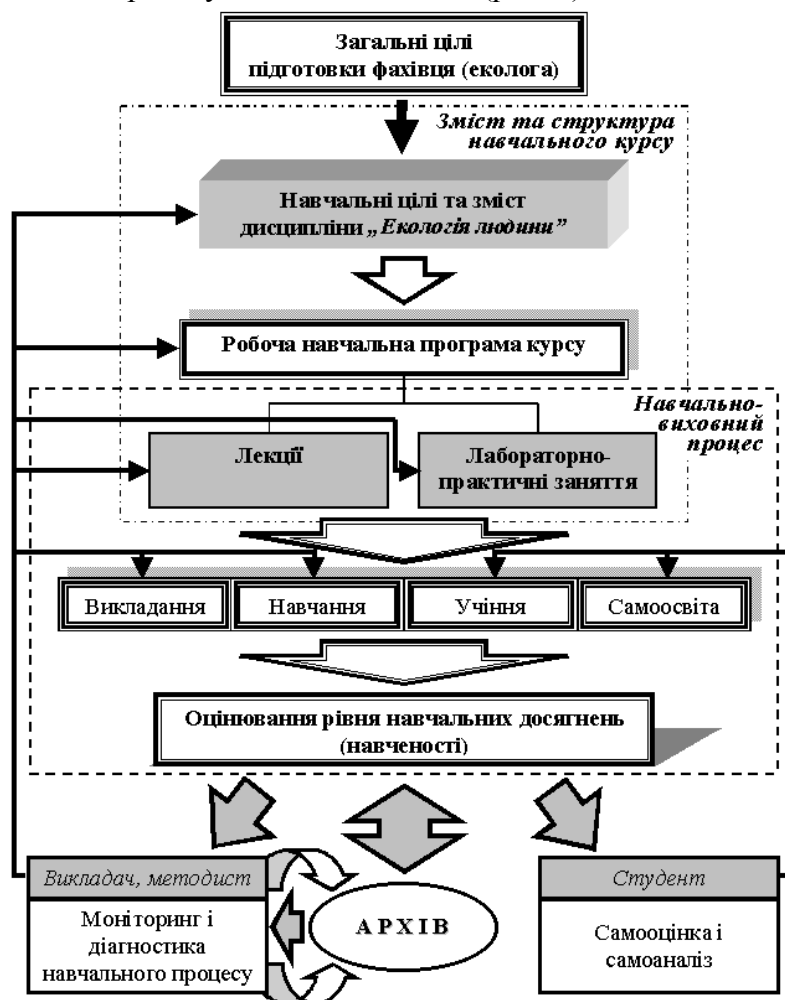

Рис. 6.

Визначальною особливістю пропонованої схеми (моделі) є вироблення за результатами діагностики й моніторингу навчального процесу корегуючих впливів та їх спрямування на різні складові методичної системи курсу з метою підвищення його ефективності та якості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Беспалько В.П. Лекции по педагогике для слушателей ФПК и аспирантов. – М.: МЗ РСФСР, 1977. – 60 с.
2. Гультьев А.К. Macromedia Authorware 6.0. Разработка мультимедийных учебных курсов. – СПб.: Учитель и ученик: КОРОНА-принт, 2002. – 400 с.
3. Дидактика современной школы: Учебно-метод. пособие / Авт. кол. под ред. В.А. Онищука. – К.: Рад. школа, 1987. – 352с.
4. Педагогічний словник /Авт. кол. за ред. М.Д. Ярмаченка. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 516 с.
5. Підласий І.П. Діагностика та експертиза педагогічних проєктів: Навч. посібн. – К.: Україна, 1998. – 343 с.
6. Семенюк Н.В., Дорошенко Ю.О. Програмно-методичний комплект з екології людини // Проблеми сучасного підручника. – К.: Педагогічна думка, 2003. – Вип. 3. – С. 76–90.

УДК 37.032

Ф. З. Степанов, Н. Ю. Кузьміна

ФОРМУВАННЯ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ (ВІД ТЕОРІЇ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРАКТИКИ)

Зусиллями вітчизняних учених і методистів зроблені важливі кроки в напрямку формування компетентнісної педагогіки (КП) і визначення вимог до практичного використання шкільних знань [2: 4].

Але ми дотепер не можемо знайти вичерпної відповіді на питання, яким чином з'єднати традиційну шкільну освіту з інноваційною розвиваючою діяльністю. На нашу думку, КП одержить статус повноцінної концепції лише за умови оформлення власних дидактичних принципів. Саме в такий спосіб ми визначаємо теоретичний аспект проблеми, порушений у нашій статті. Разом з тим ми розуміємо, що педагог-практик віддає перевагу досвіду, міркуючи при цьому, яким чином і в яких умовах він може використовувати цей досвід. Необхідність повноцінної презентації ефективної інноваційної діяльності – практичний аспект обговорюваної нами проблеми.

Мета статті полягає в тому, щоб віддзеркалити досвід педагогічного колективу Київського ліцею бізнесу, який накопичив творчий досвід проектування і впровадження компетентнісної методики з орієнтацією на розбудову навчального курсу “Європейські знання”.

Завдання, що стоїть перед командою проєктувальників і викладачів-методистів навчального курсу “Європейські знання”, надзвичайно складне. Для розуміння того, що необхідно покласти в концепцію та зміст подібного курсу, треба було провести певну аналітичну роботу такого напрямку:

- аналітика сучасних тенденцій і стану справ у Європейському Союзі (ЄС);
- аналітика зарубіжного досвіду
- проробка ситуації, що склалася в Україні.

Одним з генеральних напрямків зовнішньої політики України є Європейський вибір з перспективою інтеграції України до ЄС. Але вже зараз можна сміливо стверджувати, що наша країна вже давно інтегрована. Не політично, а економічно. Україна є членом Ради Європи і має тісні стосунки практично з усіма країнами Європи. Інше питання, що Україні поки що вказують, яке місце в цих стосунках їй відводять. Якщо ж ми бажаємо свідомо зайняти гідне місце та стати справді європейською державою, необхідно зрозуміти, які основні тенденції відбуваються в ЄС і в чому полягають вимоги ЄС до “європейської людини”.

Європейський Союз пройшов складний шлях розвитку. На початку ХХІ століття ЄС набув певного вигляду. Маючи досить складну структурну та ідеологічну побудову, Союз слідує певним тенденціям: